

НЯКОИ ПРЕДВАРИТЕЛНИ РЕЗУЛТАТИ ВЪРХУ ОСОБЕНОСТИТЕ НА ЕРОЗИЯТА В БЪЛАГРИЯ

Ц. Михайлов

ОБЩИ БЕЛЕЖКИ

Повърхнооттичащите се води от територията на България извършват голяма ерозионна и транспортна дейност. Според най-общи данни ежегодно те разрушават и отнасят около 52 млн. т ситнозем. Едновременно с това като разтвори се измиват приблизително още 1,5 млн. т минерални вещества и соли. Ако се вземат пред вид ситноземът, пясъкът, чакълите и скалните материали, които се ерозират и пренасят от реките, временните долови потоци и пороите, ще се получи още по-голяма цифра, която ще изразява по-пълно действителната целокупна ерозионна дейност на течащата вода.

Ерозионната дейност на течащата вода се изразява в механическото разрушаване на почвената покривка и на скалите (механическа ерозия) и в разтварянето и измиването на минералните вещества и соли (химическа ерозия). При изложението по-нататък ние ще имаме пред вид предимно механичната ерозия.

В пределите на България ерозията се проявява като плоскостно измиване на почвата и рохкавите покривни материали, струесто измиване на слабо споените покривни материали и почвата и линейно удълбаване на долините дъна, суходолията, доловете, нарастването на съществуващите и образуване на нови ровини. Плоскостното и струестото измиване се определят като почвена ерозия, а линейното удълбаване — като ровинна ерозия.

Плоскостната, струестата и ровинната ерозия показват различна интензивност в отделните части на страната. Обособени са територии с подчертано предимство на един вид ерозионна дейност. Съществуват и територии, в които е твърде трудно да се отбележи кой вид ерозия е доминиращ. Това обикновено са райони, където ерозията е достигнала опустошителни размери. В тези райони се наблюдават многостранни форми на преход от плоскостна в струеста ерозия, от струеста ерозия в ровинна и ровинна в различни стадии на проявление.

Обикновено в равнинните и низинните области и по полегатите склонове първостепенно значение има плоскостната ерозия. В хълмистите и нископланинските земи такова значение придобива струестата ерозия, съпроводена от гъста ровинна мрежа. В тях

значително е повишен ефектът от плоскостното измиване, но по процентно участие в общия дял на измитите материали то остава на второ място.

В отделните части на страната съществува твърде голяма неравномерност в интензивността, характера и териториалния обхват на ерозионните процеси. Това е дало конкретен отпечатък върху състоянието на типовете почви и почвената покривка, върху гъстотата и нарастването на ровинната мрежа, оголването на склоновите повърхности, количеството на твърдия отток и акумулацията. Паралелно с оголването на високо издигнатите участъци следва засипването на подножията, котловинните равнища и долините, където се образуват обширни покривки от наносен материал.

Интензивността на ерозионните процеси, изразена чрез нарушаване целостта на почвената покривка и съвременната морфоскулптура на релефа, може да се представи в петстепенна градация. По възходящ ред тя има следния вид: *първа степен* — много слаба ерозия; *втора степен* — слаба ерозия; *трета степен* — средна ерозия, *четвърта степен* — силна ерозия, и *пета степен* — много силна ерозия.

През последните години е направено твърде много за изучаване на ерозията в България. Проведените изследвания са насочени изключително към почвената ерозия и засягат такива проблеми като характера и разпространението на ерозията (А. Биолчев и П. Пимпирев, 1957; М. Милчев, 1958; А. Биолчев, П. Пимпирев и др., 1959; В. Бакалова и Т. Овчарова, 1966 и др.), устойчивостта на почвата (А. Георгиев, 1949 и др.), характера и количеството на твърдия отток (А. Петков и Д. Печинков, 1958; Д. Печинков, 1962, 1970 и др.). Също така съществуват разработки за химическата ерозия, поливната ерозия, торенето на ерозираните почви, влиянието на различните земеделски култури върху ерозията, прилагането на противоерозионни мероприятия и т. н. Правени са изследвания на ерозионните процеси в някои водосбори и райони на страната (М. Милчев и Г. Андонов, 1957; Цв. Михайлов, Ил. Иванов, 1963; К. Мишев, Вл. Попов и Цв. Михайлов, 1965; В. Гигова, Д. Паскалев, Р. Папазов и др., 1967; А. Джингов, А. Биолчев, В. Койнов и др., 1966).

Заслужава да се отбележи, че все още малко е направено за изясняването на общите закономерности, при които протича ерозионният процес, на механизма на развитието на ровинната и химическата ерозия, на ерозионното райониране на страната, комплексното действие и разностранност на различните видове ерозия. Частично някои въпроси на ерозията са засегнати при проучванията, извършени за нуждите на едромасщабното почвено картиране, при измерване на твърдия отток и минерализацията на речните води, при регионалните почвени изследвания и при геоморфоложките изследвания. Известна представа за почвената ерозия се добива от почвените карти в М 1:200 000 (1957) и в М 1:400 000 (1968), а за ровинната ерозия — от геоморфоложката карта на България

в М 1:600 000 (1960). Тези карти отразяват един начален етап от изследванията на ерозията. Извършеното в тази насока през следващите години съдържа много нови елементи, които внасят съществени допълнения за познанията върху ерозията.

Разпространение на ерозията

В България земите, подложени на ерозиране и обхванати в различна степен от ерозионните процеси, имат широко разпространение. Според М. Милчев (1958) те съставляват 56,7% от цялата територия. А. Биолчев и колектив (1959) отбелязват, че площта на тези земи е по-малка — 47,4%. Проучванията, извършени през последните години, по още не напълно уточнени данни показват, че под влияние на ерозията се намира приблизително 67% от територията на страната. След известно уточняване на данните възможно е посоченият процент да претърпи известни изменения от порядъка на 5—7%.

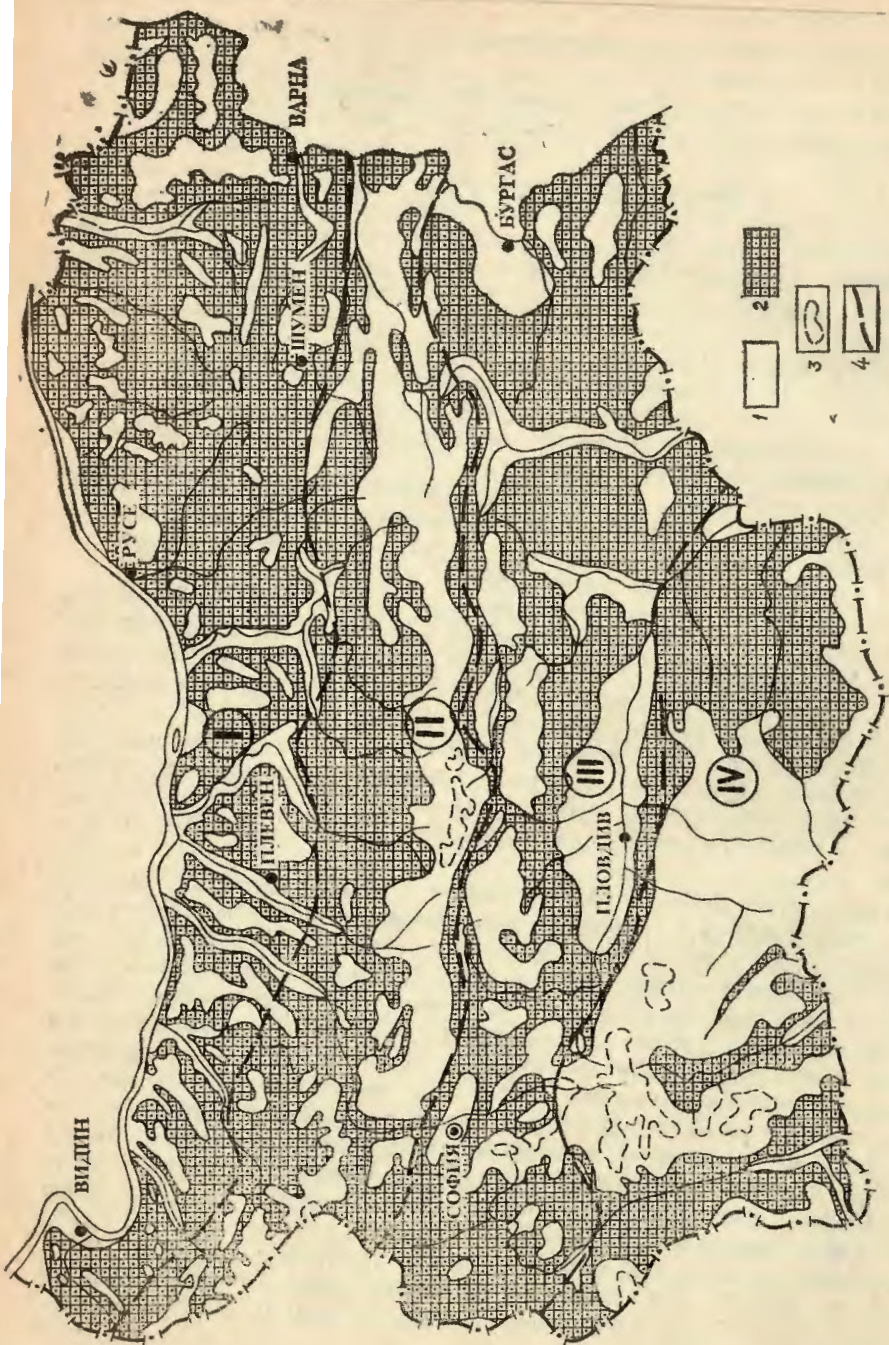
По физикогеографски области ерозираните земи се разпределят, както следва: Дунавска равнина 81,5%, Старопланинска област 65,2%, Преходна Средногорско-Тракийска област 77,7% и Рило-Родопска област 39,4%.

Подложените на ерозия земи образуват добре обособени райони, които се характеризират с различна степен на разрушение. Отнесени към петстепенната градация, те се подреждат, както следва. Най-малка площ заема районите с много силно проявена ерозия (V степен). На тях принадлежи 9% от територията на страната. Второто място се заема от районите със слаба ерозия (II степен) — 10%, и много слаба ерозия (I степен) — 11%. Значително по-широко разпространение имат районите със силна (IV степен) — 16%, и средна ерозия (III степен) — 21%. На силна и много силна ерозия е подложена една четвърт от територията на страната.

Ерозионните райони са разположени във всички части на страната. Те се характеризират с широко разпространение на наклонени типографски повърхности, с гъста долина мрежа, лесно разрушим литоложки субстрат и с висок процент на обезлесеност. Голяма част от поземления фонд на тези райони се обработва или продължително е обработвана.

Разпространението на ерозионните райони в различните части на страната и тяхното очертаване е обусловено от наличието на определени физикогеографски условия. Между тях на преден план се налагат особеностите на релефа. Той създава потенциални възможности за ерозията. Нейното проявление, интензивност, характер се определят от климата, растителността, литоложкия субстрат, характера и интензивността на тектонските движения, антропогенната дейност и някои други допълнителни фактори.

В границите на котловинните равнища, платата и широките дъна на големите долини отсъствието на ерозионни процеси е обусловено от липсата на необходимия повърхностен воден отток. В залесените пла-

Фиг. 1. Схематична ерозионна карта на България
 1 — територия, незасегната от ерозия; 2 — територии, засегнати от ерозия в различна степен; 3 — високопланински региони (над 1600 м); 4 — граница на физикогеографска област.
 I — Дунавска равнина; II — Старопланинска област; III — Преходна област; IV — Рило-Родопска област

нински пояси основен противоерозионен фактор е растителността. Тя намалява повърхностния отток, а с това потиска и ерозионната дейност. Определящо противоерозионно значение във високопланинските и алпийските пояси в нашите планини има климатът. На преден план тук изпъкват преди всичко характерът и разпределението на валежите през годината и режимът на температурата.

Особености на ерозията

В разпространението на отделните видове ерозия и тяхната интензивност върху територията на България съществуват редица особености. Те са изразени като хоризонтална зоналност, вертикална поясност (зоналност), сезонност и силно антропогенно вмешателство.

Хоризонтална зоналност

Хоризонталната зоналност на ерозията в основни линии се свързва с очертанията на физикогеографските области и райони. Всяка една от тези единици се характеризира с определено процентно съотношение между площта на ерозираните и неерозираните земи. Различия съществуват по отношение на преобладаващия вид ерозия, времето на най-голямата активност и териториалния обхват на ерозията.

От север на юг, общо взето, се установява намаляване площта на ерозираните земи. Съответно във всяка област се увеличава процентът на неерозираните земи. Това е показано в следващата таблица.

№	Физикогеографска област	Съотношение в % на	
		ерозиранни земи	неерозиранни земи
1	Дунавска равнина	80,5	19,5
2	Старопланинска област	65,2	34,8
3	Преходна Тракийско-Средногорска област	67,3	32,7
4	Рило-Родопска област	49,4	50,6

* В посока север — юг се увеличава площта на земите, подложени на много силна ерозия (V степен). От 3,1% в Дунавската равнина тя стига 8,8% в Старопланинската област, 15,3% в Преходната област и 44,6% в Рило-Родопската област.¹ Успоредно с това личи намаляване на площите, които се намират под действието на слабата (II степен) и много слабата (I степен) ерозия. Докато те са особено характерни за Дунавската равнина с общо 41% от площта на ерозираните земи, в Рило-Ро-

¹ Изчислението на процентите и ерозираните земи, принадлежащи към различните степени, е извършено, като за база е взета общата площ на ерозираните земи във всяка област. Те се приемат за 100%.

а
допската област намаляват на 2% и са без значение за общат ерозионна характеристика. Средната степен на ерозията има много близки проценти в Дунавската равнина, Преходната и Рило-Родопската област. В Старопланинската област тя е засегнала най-малко земи — 19,74%. Показателни са също процентите на силната и много силната степен на ерозия. За Рило-Родопската област общо те са 67%, за Старопланинската област 46%. В останалите две области те са значително по-малко и достигат в Дунавската равнина 26%, а в Преходната област 30%.

Цялостното разпределение на земите по степен на ерозия за отделните физикогеографски области е дадено на фиг. 2. В нея по вертикалата са дадени процентите на петте ерозионни степени, а по хоризонталната линия са нанесени площите на всяка една област. Ширината на колонката за всяка област съответствува на големината на нейната площ. Диаграмата е много изразителна и показва измененията на ерозията от север на юг. Ясно личи увеличаването на ерозираните площи със силна и много силна ерозия, намаляването на площите със слаба ерозия и вътрешното разпределение на ерозираните в различна степен земи за всяка област.

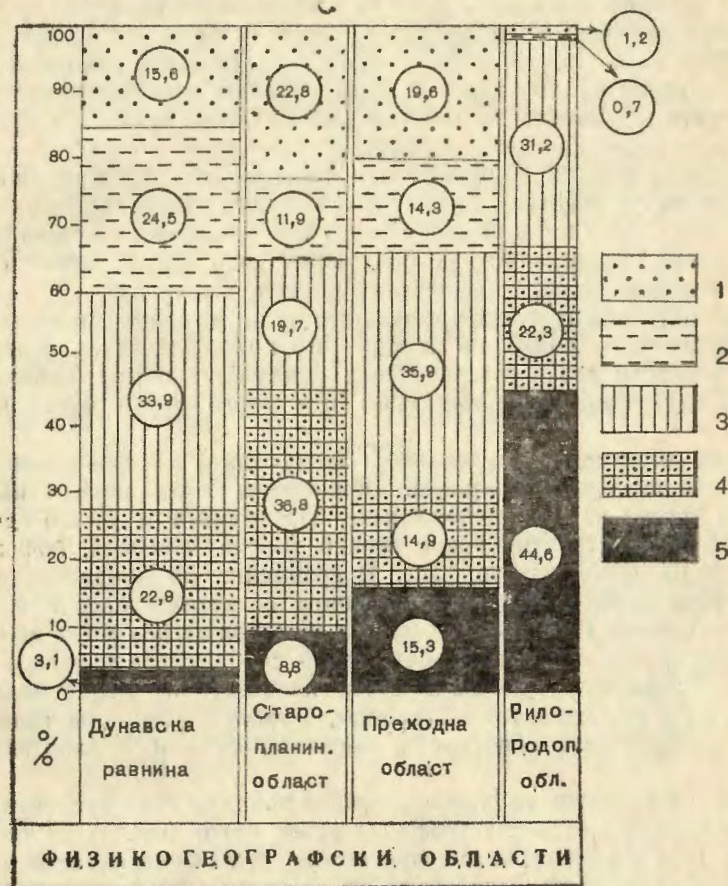
Всяка физикогеографска област се характеризира с определен преобладаващ тип ерозия. В Дунавската равнина първостепенно значение имат плоскостната и струестата ерозия. За Старопланинската област първото място се пада на равнинната ерозия, следвана от струестото измиване. Останалите области показват общо повишена стойност и на трите вида ерозия, но в тях се очертават и райони с леко подчертан превес на равнинната, на струестата или на плоскостната ерозия.

В основата на зоналната особеност на ерозията лежат климатът и неговото изменение в северна и южна посока, паралелното простиране на големите морфоструктурни единици на релефа и разпространението на растителната покривка. Стопанското използване на земите се явява условие, което внася допълнителни изменения в общите закономерности на зоналността. То обикновено допринася за увеличаване интензивността на ерозията и площите на ерозираните земи.

За Дунавската равнина твърде голямо значение за проявлението на ерозията имат характерът на релефа и обработването на земите. Решаващо влияние за намаляване интензивността на ерозията и разпространението на ерозираните земи в Старопланинската и Рило-Родопската област има растителността. Климатът и литоложките особености на скалите оказват съществено влияние за ускоряването на ерозията в Преходната и Рило-Родопската област. При определяне влиянието на тези фактори винаги трябва да се отчита и стопанската дейност.

При по-детайлното проследяване на ерозията вътре във физикогеографските области се установяват локални различия. В Дунавската равнина, Преходната област и Рило-Родопската област те в известна степен носят белезите на аazonалност. Така например в средната и източната част на Дунавската равнина, в западните и източните части на

Преходната и Рило-Родопската област ерозията има по-широко разпространение и същевременно показва по-висока интензивност, отколкото в останалите им части. Наличието на подобни явления може да се обясни със спецификата на релефа, с разпространението на горската рас-

Фиг. 2. Подялба на ерозираните земи по степента на проявената в тях ерозия
1 — много слаба ерозия; 2 — слаба ерозия; 3 — средна ерозия; 4 — силна ерозия; 5 — много силна ерозия

тителност, палеоморфоложкото развитие на тези физикогеографски области през неоген-кватернера, интензивността и диференцираността на неотектонските движения и на втори план на литоложкия субстрат.

При подялбата на Старопланинската област на по-малки таксономични единици с оглед на ерозията в основни линии се следва зоналността.

➤ Предбалканът и особено северните части на Старопланинската верига показват повишена активност на ерозия в сравнение с Дунавската равнина. На юг в ивицата, която се очертава от северния склон на главната старопланинска верига и най-високите части на планината, ерозията е силно потисната. Това се дължи на широко разпространената и добре запазената растителност. Южният склон на Стара планина се очертава като един от най-засегнатите от ерозията райони в страната. Потенциални предпоставки за това създават хипсометричните и морфографските особености на неговия релеф. Обаче основната причина за силно проявената ерозионна дейност е обезлесяването на склона.

В подножието на Южния старопланински склон и в подбалканските котловини се очертава една тясна и дълга ивица, където ерозията е отстъпила място на акумулацията. В нея изключение правят междукотловинните ридове, които се обособяват като малки райони със значително проявление на ерозионните процеси.

Границата между силно ерозираните части на старопланинския склон и акумулационното подножие се маркира от подбалканския дълбочинен разлом. Подобни резки разграничения между местностите, подложени на ерозия и акумулация, се наблюдават и в много други части на страната.

➤ Върху хоризонталната зоналност на ерозията влияние оказва устойчивостта на почвената покривка. Обикновено в районите с най-силно проявена ерозия на Старопланинската, Преходната и Рило-Родопската област са разпространени преди всичко горски канелени почви. Те са податливи на лесно разрушаване. В границите на Дунавската равнина преобладават черноземните почви, които се характеризират с високи противоерозионни свойства. С това до известна степен може да се обясни наличието на преобладаваща, много слаба, и средна степен ерозия в Дунавската равнина въпреки наличието на други подходящи условия, като разчлененост на релефа, голяма гъстота на талвеговата мрежа, климатичните особености, обезлесеността и обработването на земите.

Косвен индикатор за хоризонталната зоналност на ерозията и нейната интензивност се явява твърдият речен отток (вж. А. Петков и Д. Печинков, 1957 г.). Неговото количество и разпределението му през годината показва тясна зависимост от условията във физикогеографските области.

Вертикална поясност (зоналност)

⚡ Тази особеност в проявлението на ерозията се налага върху общия фон на хоризонталната зоналност. Тя се намира в тясна зависимост с височинните пояси в отделните физикогеографски области, изменението на климата с увеличаването на надморската височина и разпространението на горската растителност.

Височинните пояси на България се характеризират със специфика на ерозионната интензивност, количеството на ерозираните земи и времето на най-активната дейност на ерозионните процеси през годината. Това се установява както при морфоложкия анализ на релефа, така също при проучването на почвената покривка във височинните пояси и количеството на твърдия отток на реките. В случая обаче не може да се търси пълна аналогичност и повторимост на хоризонталната зоналност. Тук са налице други явления, чието съществуване се определя от изменението на природната среда във връзка с увеличаване на надморската височина.

Низинните земи, в това число котловинните равнища и платата, както вече се изтъкна, се характеризират с липса или слабо проявление на ерозията. Котловините и платата нарушават в известна степен вертикалната зоналност на ерозията.

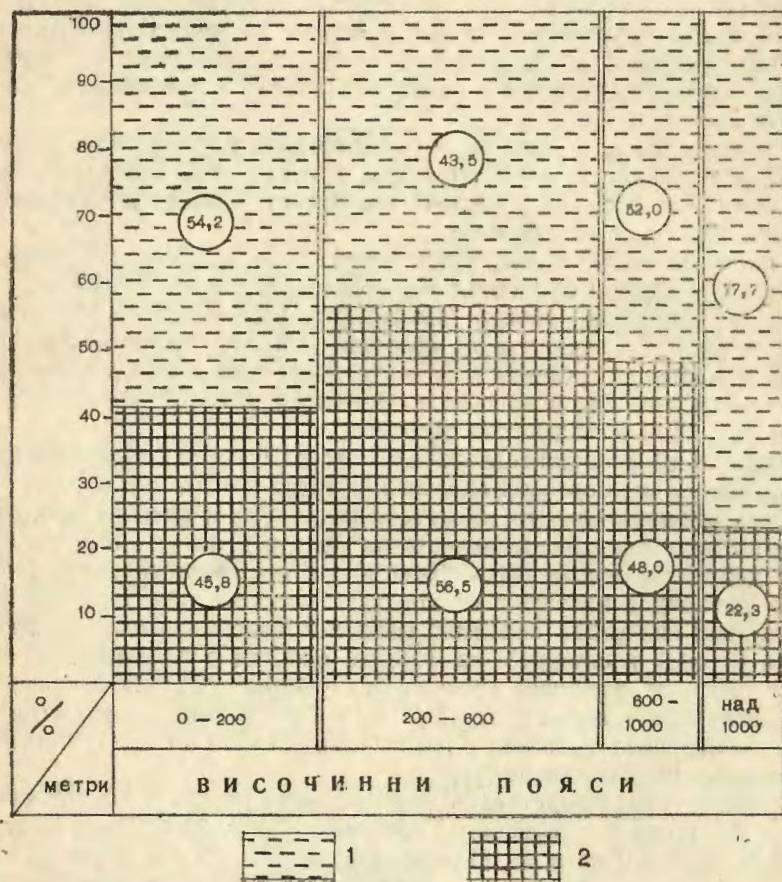
В пояса 150—200 м надморска височина и особено в хълмистите области (200—600 м) процентът на ерозираните земи рязко се увеличава и те достигат своето максимално развитие. В следващите по-високи пояси интензивността на ерозията и количеството на ерозираните земи намаляват. Ерозията и нейните последствия са напълно преустановени във високопланинските и алпийските региони, които са разположени над 1600 м надморска височина.

Усилване на разрушителното влияние на ерозията върху почвата с увеличаване на надморската височина в пояса от 200 до 600 м е предизвикано изключително от характера на релефа и високия процент на обработваемите земи. Намаляването на ефекта и потискането на ерозионната дейност в ниско- (600—1000 м) и в среднопланинските (1000—1600 м) региони е наложено от горската растителност. Тези планински региони имат най-добре запазени цялостни горски масиви. Практиката показва, че след изсичането на горите, особено в границите на 900—1200 м, рязко се повишава ерозионната дейност. Липсата на ерозия във високопланинските пояси (над 1600 м) е обусловена от климата. Особено значение имат големият процент твърди валежи през годината и наличието на ниски температури.

Приблизителна представа за вертикалната поясност на ерозионните процеси е дадена в следващата диаграма — фиг. № 3. Тя е съставена по данни на А. Биолчев, П. Пимпирев и др. (1959 г.). Следва да се отбележи, че данните, които илюстрират вертикалното разпределение на ерозията, са получени изключително въз основа на средните наклони на топографски повърхности. Те са непълни, остарели и дават приблизителна представа за ерозията. Това намалява тяхната достоверност и увеличава възможностите за евентуални грешки.

Допълнителна представа за интензивността на ерозионните процеси по височинните пояси се получава при проследяване количеството на твърдия отток в реките (вж. А. Петков и Д. Печинков, 1959 г.). Той показва много ниски проценти във високопланинските части на реките

в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина. С намаляване на височината в по-ниските планински пояси и в хълмистите земи твърдият отток показва бързо завишаване. Особено голямо е неговото количество в обезлесените райони и в хълмистите пояси.

Фиг. 3. Разпространяване на ерозионните процеси по височинни пояси (по данни на А. Биолчев, П. Пимпирев, А. Георгиев и Е. Фотакиева, 1959 г.)

1 — земи, намиращи се извън влиянието на ерозионните процеси; 2 — земи, подлежащи на ерозия

Сезонност на ерозията

Сезонността е една от онези особености на ерозията, която е твърде слабо проучена. Тя се намира в много тясна връзка и в зависимост от климата. Нейната активизация през годината се определя от продъл-

жителността и честотата на интензивните проливни валежи. Съществено влияние върху усилването на ерозията оказват честите затопляния през зимата, придружени със стопяването на снежната покривка, или бързото стопяване на снега в края на зимата и началото на пролетта, свързани с фьоновы явления.

Най-активната опустошителна ерозия в области с континентален климат се осъществява във втората половина на пролетта и първата половина на лятото. Това е времето на най-честите проливни валежи. Едно вторично увеличаване на ерозионната дейност в тези области е свързано и със стопяването на снежната покривка. Има случаи, когато това вторично активизиране на ерозията достига високи количествени показатели.

В областите с преходно континентален и преходно средиземноморски климат се забелязва увеличаване на ерозионната дейност през зимата и началото на пролетта. Но и тук основното измиване и разрушаване се осъществява от поройните пролетно-летни валежи. Интензивността на ерозионната дейност се намалява в края на лятото и есента. Тихите продължителни валежи през есента и пролетта също така създават възможност за активизиране на ерозионните процеси. Общо взето, есента се характеризира с най-слабо проявление на всички видове ерозия.

Антропогенно въздействие върху ерозията

Ерозионните процеси в пределите на България в своята основна част протичат под активното вмешателство на стопанската дейност, която има различен характер. Те са ускорени. Райони с нормално (естествено) протичане на тези процеси почти не съществуват.

Най-тежки са разрушителните последствия от ерозията в районите на усилено селскостопанско ползуване на земята. Примери, илюстриращи тези явления, се наблюдават във всички части на страната. Твърде високият процент на ерозия в Дунавската хълмиста равнина и в Източните Родопи се определя от широкото разпространение на обработваемите земи.

Изсичането на горската растителност и разширяването на обработваемите земи през последните 100—150 години е открило благоприятни възможности за ерозията, изразена в измиване на почвата и ровинообразуване. Показателни в това отношение са Източните Родопи, Предбалканът, южният склон на Стара планина, западната част на Средна България и някои други райони.

Ускоряването на ерозията и разрушаването на почвената покривка на наклонените земи през последните години е свързано с прилагането на интензивно поливане и напояване. Този елемент внася съществено много нови неща в системата на целокупния ерозионен процес.

Друг съществен момент на антропогенно въздействие върху ерозионните процеси се явява прилагането на различни по характер противоерозионни мероприятия. Посредством тях по изкуствен начин в известен смисъл се създават условия, близки до естествените, които намаляват интензивността на ерозията и нейните вредни последствия.

ЛИТЕРАТУРА

- Бакалова, В. — Почвеноерозионни изследвания в района Грозден, Лозица и Терзийско, Поляновградско, Научни трудове на ЦНИИ по почвознание и агротехника „Н. Пушкиarov“, кн. 6, 1960.
- Бакалова, В. и Т. Овчарова — Ерозионните почви в Софийско поле, Почвознание и агротехника, № 4, 1966.
- Биолчев, А., П. Пимпирев и А. Георгиев — Проблемът за почвената ерозия в България, Изв. на Почвения и-т при БАН, кн. IV, 1957.
- Биолчев, А., П. Пимпирев, А. Георгиев и Е. Фотакнева — Картохема за районите с преобладаваща степен на ерозия в НР България, Почвен институт при БАН, 1959.
- Биолчев, А. и Ал. Джингов — Развитие на линейноерозионния процес, Изв. на ЦНИИ по почвознание и агротехника „Н. Пушкиarov“, АСН, кн. 5, 1962.
- Георгиев, А. — Изучаване върху противоерозионната устойчивост на някои български почви, Годишник на Сел-стоп. акад. „Г. Димитров“, год. XXVII, 1949.
- Гилова, В., Д. Паскалев, Р. Папазов и Ю. Инджова — Влияние на хидроложките условия върху ерозионните процеси в поречието на р. Тополница, Изв. на Инст. по водни проблеми при БАН, т. VII, 1967.
- Джингов, А., А. Биолчев, В. Койнов, В. Бакалова, В. Кабакчиев и Ив. Тренкияшки — Върху някои резултати от почвеноерозионните изследвания във водосбора на яз. „Тополница“, Почвознание и агротехника, АСН, год. I, № 6, 1966.
- Зяпков, Л. — Височинна поясност на типовете воден баланс в България, Изв. на Геогр. и-т при БАН, т. XIII, 1970.
- Иванов, Ил., М. Георгиев, К. Стойчев и П. Петров — Опыт за комплексно физикогеографско райониране на България, Проблеми на географията на България, т. 2, 1968.
- Михайлов, Цв. и Ил. Иванов — Геоморфоложка подялба на Пиринското подножие и долината на р. Струма между р. Шашка и р. Мелнишка с оглед проявата на ерозията, Изв. на Геогр. и-т при БАН, т. VII, 1963.
- Милчев, М. — Категоризиране на ерозираните почви в НР България, Изв. на Почв. и-т при БАН, кн. V, 1958.
- Мишев, К., Вл. Попов и Цв. Михайлов — Геоморфоложки условия за развитието на ерозията във водосборния басейн на яз. „Тополница“, Изв. на Геогр. и-т при БАН, т. IX, 1965.
- Петков, А. и Д. Печинов — Плаващи наноси на реките в НР България, Трудове на И-та по хидрология и метеорология, т. I, 1958.
- Печинов, Д. — Фактори и режим на плаващите наноси на реките от Беломорския басейн в НР България, Труд. на И-та по хидрология и метеорология, т. XII, 1962.
- Печинов, Д. — Сток — взвешенных наносов рек Болгарии, Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата технических наук Глав. Управ. Гидрометеорологической службы, Ленинград, 1970.
- Танов, Д. — Почвена карта на НР България в М 1:200 000, 1957.
- Трашчиев, Хр. и М. Милчев — Влияние на плоскостната ерозия върху свойствата на почвите и добивите на някои селскостопански култури, Изв. на ЦНИИ по почвознание и агротехника „Н. Пушкиarov“, т. VIII, 1963.

- *** — География на България, физическа география, т. I, Географски институт при БАН, 1966.
- *** Климатичен атлас на НРБ, Хидрометеорологическа служба, 1960.
- *** Геоморфоложка карта на България, Географски институт при БАН, 1960.
- *** Климатичен атлас на Народна република България, Хидрометеорологическа служба, 1960.
- *** Почвите в България, Земиздат, 1960.
- *** Почвена карта на България 1:400 000, Инст. по почвознание „Н. Пушкиarov“, АСН, 1968.

QUELQUES RÉSULTATS PRÉLIMINAIRES SUR LES
PARTICULARITÉS DE L'ÉROSION EN BULGARIE

Tzvetko Mikhallov

Résumé

Les processus d'érosion, manifestés en tant que creusement linéaire et lessivage en nappe et par filets d'eau, englobent près de 66% du territoire de la Bulgarie. Leur activité destructrice a affecté, à différents degrés, toutes les parties du pays. Il se détache des régions avec un degré d'activité d'érosion très faible, faible, moyenne, forte et très forte. Elles sont situées dans toutes les régions géographico-physiques, ayant dans certaines d'entre ces régions une prédominance territoriale accusée. La formation des régions d'érosion, et le caractère et l'intensité de leur activité destructrice en elles, sont déterminés par l'influence prédominante d'un facteur ou de groupe de facteur. Une importance primordiale revêtent le relief, le climat, la végétation et l'activité anthropogène. Leur influence est renforcée ou diminuée par le caractère du substrat lithologique, la manifestation différenciée et le caractère des mouvements néotectoniques et certains autres facteurs.

Dans la manifestation des types d'érosion, l'intensité et l'effet de leur activité destructrice, existent certaines particularités. Elles s'expriment en tant que zonation horizontale, zonation verticale, caractère saisonnier et forte influence anthropogène. De nord au sud diminuent les superficies exposées à l'érosion et s'accroît le pourcentage des terres soumises à une érosion forte et très forte. L'érosion a affecté le plus intensément les terres vallonnées (200—600 m). Tous les processus d'érosion s'activent à la fonte de la couverture de neige et lors de pluies diluviennes, généralement à la fin du printemps et le début de l'été. Les processus d'érosion se déroulent de manière accélérée et se trouvent sous l'influence de l'activité anthropogène.